

kb/

magazine van de
**nationale
bibliotheek**

№14 JAARGANG 6, JAN. 2016

KB Koninklijke Bibliotheek
Nationale bibliotheek
van Nederland

Weggooiën of bewaren?

OVER DE TOEKOMST VAN
PAPIEREN BOEKEN
NAAST E-BOOKS
p. 6

Kunstige kinderboeken

VAN POP-UPS EN
LEPORELLO'S

p. 10

'Ik ben van het papier én omarm het internet'

CPNB-DIRECTEUR
EPPO VAN NISPEN
TOT SEVENAER

p. 4

Vooraf

Uitgelezen?

Wint digitaal lezen het van lezen op papier? De enorme opmars van e-boeken lijkt af te vlakken en de totale verkoop van boeken daalt al jaren op rij. Maar lezen doen we nog wel. Want er werden vorig jaar ruim 37 miljoen papieren boeken verkocht en 2 miljoen e-boeken. Dit jaar lijkt de boekverkoop weer in de lift te zitten, en 2016, het 'Jaar van het Boek' zal daarop zeker een positief effect hebben. Het hoofdartikel behandelt dit keer de relatie tussen verschillende typen bibliotheken en papieren boeken. Wat doen bibliotheken ermee? Aanschaffen? Bewaren? Weggeven? Weggooiden?

Eppo van Nispen, directeur CPNB en een van de initiatiefnemers van het Jaar van het Boek, duikt in boeken die belangrijk voor hem waren. Al was voor een veellezers als hij titels kiezen erg moeilijk. Vorige keer voegden we een lezersonderzoek bij; ditmaal de uitslag daarvan bij KB/magazine. Een kleine aanpassing deden we al. In 'Elders', op de achterzijde laten we bibliotheken uit het KB-netwerk zien.

TOPSTUK

Der naturen bloeme van Jacob van Maerlant

Omstreeks 1270 dichtte Jacob van Maerlant *Der naturen bloeme*, de eerste Nederlandstalige encyclopedie. Hij vertelt hierin uitvoerig over de wonderlijke mensen en dieren die de wereld bevolken. Ook het plantenrijk komt aan bod, en zelfs edelstenen en metalen krijgen aandacht.

Het oudste KB-handschrift met deze tekst (de KB heeft er twee) is gemaakt rond 1345. De foliant telt liefst 455 miniaturen. Aan het penwerk kunnen we zien dat het boek is gemaakt in Utrecht.

www.kb.nl/dernaturenbloeme

Colofon

KB/magazine is een uitgave van de Koninklijke Bibliotheek. Relaties en Vrienden van de KB krijgen het blad toegestuurd. Het abonnement is gratis.

Aan dit nummer werken mee: Paul van Capelleveen, Marieke van

Gils (Maters & Hermesen), Jacqueline van der Kort, Arno Kuipers, Andrea Langendoen, Pjotr van Lenteren (Maters & Hermesen), Jenny Mateboer, Juliette Rieff-den Boer, Anne Rube, Jos Uljee, Frédérique Vijftigschild, Karin Vingerhoets, Ed van der Vlist.

Fotografie: Jos Uljee, Jacqueline van der Kort, Beeldstudio KB

Concept en vormgeving:

Maters&Hermesen
Druk: Ando, Den Haag
ISSN 2211-8802

Redactieadres:
KB/magazine,
Postbus 90407,
2509 LK Den Haag

reageren@kb.nl

KB Koninklijke Bibliotheek
Nationale bibliotheek
van Nederland

kb/

Nº 14

GELETTERD
LEVEN

'WE MOETEN INSPIRATIE HALEN UIT TECHNOLOGIE'

Directeur van de
Stichting CPNB
Eppo van Nispen tot
Sevenaer over 'zijn'
boeken.

Pagina 4

10.

*Pop-ups en sprookjes-
kastelen*

PAPIEREN BOEKEN: WEGGOOIEN OF BEWAREN

Bibliotheken inves-
teren in e-books.
Wat doen ze met de
papieren collectie?

Pagina 6

En verder:

- 12. Omstreden boek
#Achter de schermen
- 13. Vondsten in Delpher
- 14. Nieuwe voorzitter en nieuwe
sectorhoofden
- 15. Jaar van het Boek
Column: Anne Rube
- 16. Elders: Arnhem

GEVONDEN: OOM BEREND EN NICHT GERRIE

Wat tekstplatform
Delpher kan opleveren.

Pagina 13

Directeur Stichting CPNB Eppo van Nispen

'Helemaal opgefokt door een sprookje van Grimm'

Jonkheer **Eppo van Nispen tot Sevenaer (1964)** groeide op met boeken. Vader Jan Ary zei altijd: 'Er is niets zo mooi als een mooi verhaal.' Daar leeft Van Nispen naar. Directeur van de Stichting CPNB is de baan waar hij als kind van had moeten dromen.

Kinder- und Hausmärchen, Jacob en Wilhelm Grimm [1812-1815]

‘Er was in onze grote familie tijdens bezoeken en feestjes altijd wel een oudtante die bij het instoppen wilde voorlezen. Het meeste indruk maakte dat rode, heilige, mega-zware sprookjesboek vol gruwelverhalen. Pas als je groot bent ontdek je dat die gebroeders Grimm hun sprookjes helemaal niet onveranderd uit de monden van Duitse huisvrouwen hebben opgetekend en dat al die vreselijke stiefmoeders geïnspireerd waren door hun eigen verdrietige jeugd. Interessant, maar niet waar je als kind mee bezig bent. Toen ik directeur was van de Delftse bibliotheek, moesten we beslissen of we gewelddadige computerspelletjes wilden aanbieden. Ik vroeg me af of deze belezen mensen wel opgelet hadden bij Grimm.’

Pinkeltje in Madurodam, Dick Laan [1955]

‘Ik slaap heel kort, een uur of vijf per nacht. Dat had ik als kind al. Nu kan ik lezen, maar toen ik dat nog niet kon, lag ik daar in het donker, helemaal opgefokt door zo’n sprookje van Grimm. Dus mijn eerste *Pinkeltje* was een enorme overwinning. Ik had er heel veel. Deze heeft extra betekenis voor mij omdat ik als kind Wethouder Openbare Orde en Politie was in Madurodam. Een briljante manier waarop die prachtige plek kinderen voor haar karretje spant om klusjes te doen zoals brochures uitdelen.’

De aanslag, Harry Mulisch [1982]
‘Op het Aloysiuscollege in Den Haag, in mijn tijd nog een echte

jezuïetenschool, mocht best veel. *Turks fruit* kon gewoon op de lijst. Ze geloofden in verlichting, je moest kennis nemen van wereldse zaken om erover te kunnen oordelen. Ik probeerde er in de eerste plaats meisjes mee te versieren, maar het blijft een mooi voorbeeld van hoe literatuur ook kan zijn: een serieus verhaal over de dood – kanker was toen nog een geheimzinnige ziekte – en toch toegankelijk en spannend. Hetzelfde geldt voor *De aanslag*. Dat verscheen vlak voor mijn mondeling literatuurexamen, ik las het in één nacht uit en mag me tot de eerste lezers rekenen. De examinatoren dachten dat ik voor een zesje ging. Daar ben ik nog steeds beledigd over. Ik vertelde zo enthousiast over Mulisch, dat ik een negen kreeg.’

Een treurige afdrank: verhalen, Lévi Weemoedt [1983]

‘Van zwart haar moet ’k zo huilen / Van blond krijg ik ’t benauwd / ach! vind je ’t erg als jij vannacht / je bromfietshelm ophoudt?’ Deze versregels hoorde ik voor het eerst tijdens een van de vele feesten aan Steenshuur 8 in Leiden, van onze huis-oudste. Ik heb het hele oeuvre van Lévi Weemoedt aan

hem te danken. Als ik één titel moet kiezen, dan deze. Het titelverhaal gaat over een student die om indruk te maken op zijn schoonvader een wijncursus volgt, maar niet weet dat hij bij het proeven moet spugen en tijdens de kennismakingsavond stomdronken wordt.’

Werkwijzer voor journalistiek denken en doen, Piet Heil [1980]

‘Ik was net afgestudeerd en las een advertentie voor een trainee bij de TROS. Dat leek me wel wat, dus ik schreef een brief. Afgewezen natuurlijk: niet de juiste opleiding, geen ervaring. Maar één van de honderdvijftig kandidaten werd ziek. Of ik toch wilde komen. Wat bleek: ze hadden mij voor dit gesprek gekozen, omdat ze zo hard hadden gelachen om mijn wethouderschap bij Madurodam. Maar ik ben het toch geworden. Dankzij dit de dag van te voren gekochte boek. Ik wist namelijk inderdaad helemaal niets van journalistiek.’

The singularity is near, Ray Kurzweil [2005]

‘Wat maakt het uit of verhalen op papier staan of digitaal worden verspreid? Ik ben zelf meer een man van papier – het boek blijft een van de geweldigste uitvindingen van de mens – maar was ook een van de eersten die internet omarmden. We moeten juist vooruit kijken en onze inspiratie halen uit de technologie in plaats van ons ertegen te verzetten. Onze intelligentie wordt nog deze eeuw ingehaald door die van computers. Nee, dat maakt mij niet somber, maar we moeten er wel over durven nadenken. Dit boek staat op mijn kantoor vol geeltjes, ik haal hier erg veel ideeën uit.’

En dit koos
de KB

De uitgever en zijn bedrijf,

Johan Tersteeg [1930]

‘Je gaat het op basis van de titel niet geloven, maar dit allereerste boekenweekgeschenk was een groot succes. En terecht. Een geweldige traditie, uniek in de wereld.’

AANVRAAGNUMMER: 897 F 3

Dilemma voor bibliotheken

WAT DOEN WE MET PAPIEREN BOEKEN?

Digitaal lezen is inmiddels net zo gewoon als lezen van papier. Dat geldt ook steeds meer voor boeken. Wat betekent dat voor het papieren boek? Bewaren of weggooiden, nog kopen of niet? “Een boek erin is bij ons een boek eruit.”

Dit jaar gooide de universiteitsbibliotheek in Rotterdam 200.000 boeken weg. Het merendeel ging naar de oud-papierbak. De UB wilde plaats maken voor meer studieplekken – met wifi en stopcontact. Dat lezers, wetenschapper of niet, steeds makkelijker grijpen naar e-book en internet is een feit. Maar kan het papieren boek daarmee weg? Of kunnen we het toch beter bewaren?

MEER STUDIEPLEKKEN

Hij moest wel even slikken, zegt Matthijs van Otegem, directeur van de UB van de Erasmus Universiteit. Ze hadden nog geprobeerd boeken te slijten aan andere instellingen of handelaars, maar voor het meeste bestond geen interesse. “Als je dan in die dozen gaat kijken, zie je altijd wel een boek waarvan je denkt hè zonde. Maar ik heb er niks uitgehaald.” Boeken spelen voor onze UB steeds minder een rol, zegt hij. “Wetenschappers en studenten komen niet meer voor papier.

In tien jaar is het aantal uitleningen met 75 procent gedaald. Dan heb je een probleem als bibliotheek. Onze belangrijkste vakgebieden zijn medicijnen en management en daar is bijna alle literatuur digitaal.” Van Otegem kwam in 2013 aan als directeur, schreef een strategische visie – “we gaan als UB van collectiebeheerder naar contentmanager” – en combineerde die met de geplande renovatie van zijn gebouw. Er moesten meer studieplekken komen en er konden boeken weg. Eén en één is twee.

Hoe kom je dan uit op 200.000 van 1,1 miljoen? “Boeken die dertig jaar niet waren uitgeleend en digitaal of in een andere bibliotheek beschikbaar waren, kwamen in aanmerking. Waarom de grens bij dertig jaar? Omdat we zo de ruimte konden vrij maken die we nodig hadden. Nu gaan we door vanuit het principe: een boek erin is een boek eruit.” Ondertussen verschuift de aandacht van de UB naar de dienstverlening: klanten wegwijs maken in het, vooral digitale, aanbod van

bronnen en ondersteunen bij het produceren, beheren en publiceren van onderzoeksdata.

LEESGEMAK

Het is Lisa Kuitert een doorn in het oog, het schijnbare gemak waarmee van papieren boeken afstand wordt gedaan. De hoogleraar boekwetenschap schreef de frustratie onlangs van zich af in *Het boek en het badwater*. Het papieren boek is niet zomaar een verschijningsvorm van informatie, nee, het is dé authentieke drager, vindt ze. Het is de échte Nachtwacht en niet die reproductie op het koekblik. “Alternatieven van papieren boeken zijn nog vrij hulpeloos, zoekende naar de juiste vorm.”

Je kunt niet zeggen dat het een kwestie van tijd is, analyseert ze. “Onder *digital natives*, jonge kinderen die opgroeien met de iPad in de hand, is onderzocht of het tekstbegrip anders is bij het voorlezen van e-books dan bij papieren boeken. Lezen van papier blijkt tot meer begrip te leiden, ook dus bij die digitale generatie. Een papieren boek levert meer leesgemak: je kunt beter zien waar je in het boek bent en even terugbladeren. Je bent ook geconcentreerder, wordt minder afgeleid. En zintuigen als reuk en tastzin helpen je herse-

ANDERSOM

Papier als bewaargood, digitaal als vluchtig. Je kán het ook andersom zien. Boekverkoper Willeke van der Meer van Kooyker Leiden: “Misschien moeten we papier juist meer als vluchtig gaan zien. Als je een boek na gebruik kan weggeven of zelfs weggooien, zoals een tijdschrift, ga je het ook minder als ballast zien. Je hóeft niet alle

boeken in een kast te zetten.” Een papieren boek als een handig pak printjes dus, dat je na gebruik zonder schuldgevoel kan wegdoen, wetende dat het bestand bewaard wordt (wie weggooien te drastisch vindt, kan denken aan de kringloop of een zelf getimmerd bibliotheekje zoals je in steeds meer voortuinen ziet).

nen informatie te verwerken. Ook dat blijkt uit onderzoek.”

De voordelen van digitale boeken ziet Kuitert natuurlijk ook. Duizenden boeken met één muisklik doorzoeken op trefwoord, dat vergroot uiteraard de mogelijkheden voor lezers en onderzoekers enorm. Maar het papieren boek heeft andere voordelen, die volgens haar niet mogen worden onderschat. “Een boek is een afgebakend geheel met een opbouw. Als je teksten alleen doorzoekt op trefwoord, mis je die achtergrond. Je mist verbanden en je mist wat je niet zocht.”

Dat bibliotheken kampen met ruimtegebrek ziet Kuitert ook, en nee, niet al die bibliotheken hoeven alles te bewaren. Van Otegem zegt zich te concentreren op de kernvakken van zijn universiteit en legt de nadruk op dienstverlening in plaats van collectie. “Wij hebben geen bewaarfunctie.” Toch waarschuwt Kuitert: “Je moet voorzichtig zijn. Bibliotheken moeten het goede voorbeeld geven. Als je daar geen boeken meer ziet, waar dan wel? Ik zeg: blijf boeken neerzetten en dan niet alleen naslagwerken, want die kun je juist prima digitaal raadplegen. Zet vakliteratuur neer, laat zien wat er is. Luister naar je wetenschappers, niet alleen naar architecten en managers.”

STRIPS EN DETECTIVES

Jan Bos, teamleider Collectiekennis bij de KB, weet dat er nationaal uitvoerig wordt afge-

stemd voordat er boeken worden weggedaan. Daarbij is er een geruststellende gedachte: de KB gooit nooit iets weg, want als nationale bibliotheek heeft de KB wel een bewaarfunctie. Bos: “We bewaren alles, ook als iets digitaal beschikbaar is. Bij het inscannen kan altijd iets misgaan, bij een dik boek dat strak is ingebonden bijvoorbeeld.” Als andere instellingen, zoals ministeries, hun collecties opschonen, doen ze vaak navraag bij de KB. “En zo komen er nog regelmatig papieren boeken bij. Sinds 1974 hebben wij afspraken met grote uitgevers, maar er zijn altijd kleine publicaties die nog missen. Zo zijn we blij met populaire uitgaven zoals strips, sporttijdschriften en detectives.”

Of Kuitert hiermee is gerustgesteld, is de vraag. Zij vindt ook dat alles wat nieuw verschijnt, op papier moet worden aangeschaft. De KB verzamelt nu nog beide, maar kiest uiteindelijk voor het digitale object, voorziet Lucinda Jones, hoofd Collecties van de KB. “Begin 2016 starten we een pilot met CB (voorheen het Centraal Boekhuis). Alle boeken die daar worden aangemeld door uitgevers met wie wij een overeenkomst hebben, bewaren we alleen nog digitaal. Dat scheelt ruimte en dubbel bewaren is ook dubbel onderhoud. Bovendien kan zo onze dekingsgraad groeien, met *printing-on-demand* en *self-publishing* titels die wij dan als e-book ontvangen.” Moderne publicaties dus alleen digitaal, *tenzij*. “Tenzij de digitale versie inhoudelijk afwijkt van de fysieke, of tenzij er alleen een papieren versie is.” Bibliotheek uitgaven blijven op papier.

De UB Rotterdam, die papieren boeken opruimt, blijft nog wel papier aanschaffen, zegt Van Otegem. “Bepaalde handboeken bijvoorbeeld. Die vinden studenten prettig om in handen te hebben. Dat hebben ze gezegd in klantenpanels.” Voor Kuitert is het duidelijk: “Papier blijft. Dat moet je nu beseffen als bibliotheek. Wat mij betreft laten bibliotheken het digitaliseren over aan Google en trekken ze mensen met hun boeken.”

OPENBARE BIBLIOTHEKEN: “WACHTLIJSTEN VOOR PAPIEREN BOEKEN”

Papier bewaren of weggoien? Een relevante vraag voor bibliotheken met een unieke eigen collectie, zoals universiteitsbibliotheken. Openbare bibliotheken maken andere afwegingen, zegt directeur van de OB Amsterdam Martin Berendse. “Als een boek kapot of verouderd is, wordt het afgeschreven.” Maar hoe zit het met de aanschaf? “We schaffen nog volop papier aan, vooral fictie. *E-reading* is echt nog iets voor hoger opgeleiden. We hebben

nog hele wachtlijsten voor dat ene populaire boek, ook al bieden we het ook als e-book aan.” Wel is een deel van het budget van OB's vorig jaar overgedragen aan de KB voor de aankoop van e-content. Die regelt de licenties. Lucinda Jones (KB): “Er is veel vraag naar digitale jeugdboeken – die populaire boeken die altijd uitgeleend zijn – en door de komst van vluchtelingen naar boeken in andere talen. Het budget staat vast tot 2018.”

WAT EEN PAPIEREN BOEK WÉL KAN

- Het is zichtbaar, dus nodigt uit tot pakken en lezen.
- Het is tastbaar, dus bladert makkelijk en spreekt meerdere zintuigen aan.
- Het voelt betrouwbaar, “want een papieren boek heeft een grote investering gevegd”.
- Het laat zich niet op trefwoord doorzoeken, maar lezen van A tot Z geeft meer context en onverwachte inzichten.

DIGITALE DUURZAAMHEID

Minder papier bewaren = vertrouwen op de duurzaamheid van digitale opslag. Meer weten hierover? Kijk op de KB-website onder ‘E-depot en duurzame opslag’.

Bijzondere boekvormen in de kinderboekencollectie

Soms is een boek veel meer dan 'een samengebonden of genaaid aantal bedrukte bladen'. Deze pagina's tonen bijzondere boekvormen uit de kinderboekencollectie van de KB. Deze boeken wijken opvallend af van wat gebruikelijk is door hun vorm of formaat. Zo zijn er kinderboeken die gemaakt zijn met andere materialen dan papier of op een afwijkende manier zijn gebonden. Bijvoorbeeld gedrukt op textiel, of boeken waarvan de bladen uit één lange opvouwbare zigzagstrook bestaan (leporello). Een andere variant zijn de beweegbare boeken. De KB-collectie bevat meer dan duizend beweegbare kinderboeken, zoals pop-ups, draaischijfboeken en trekprentboeken. Zo'n boek geeft het kind mogelijkheden om de afbeeldingen te veranderen. De oudste exemplaren van zulke beweegbare kinderboeken in onze collectie zijn gemaakt in het midden van de negentiende eeuw.

DE NIEUWE RIJSCHOOL

De platen in dit insteekboek bevatten gleufjes en losse onderdelen, waardoor je verschillende delen van dier en berijder met elkaar kunt combineren. Dit is één van de vroegste beweegbare prentenboeken, ook internationaal gezien.

Adriaan van der Hoop Juniorszoon, *De nieuwe rijtschool: een beweegbaar prentenboek met rijmen*. Schiedam, [1856]. Aanvraagnummer: KW 2281 A 136

KWETSBARE POP-UPS

De auteur en uitgever van dit zeldzame prentenboek zijn onbekend. De uitgave heeft geen titel en bevat geen tekst. De illustraties zijn versierd met honingraatvouwsels van zijdepapier, die werken als pop-ups.

Vermoedelijk gemaakt rond 1911.
Aanvraagnummer: KW GW A107954

SPROOKJESKASTELEN

Deze van oorsprong Engelse uitgaven zijn 'huisjesboeken'. De driedimensionale sprookjesboeken zijn vormgegeven als de kastelen van Belle en het Beest, Assepoeter en Doornroosje. Als de torens geopend worden, komt er een leporello met het verhaal tevoorschijn.

Rory Kee & Andrew Mawson, *Sprookjes Kastelen*. [Bussum], 1993.
Aanvraagnummer: KW BJ 27554

www.kb.nl/themas

In KB/magazine besteden we aandacht aan een omstreden boek uit de KB-collectie. Deze keer: Jacob Israël de Haan (1881-1924), *Pijpelijntjes*, 1904.

Zijn tijd vooruit

Bijna alles aan Jacob Israël de Haan was omstreden. In Palestina werd hij uiteindelijk vermoord vanwege zijn zionistische denkbeelden. Ook zijn vroege socialistische publicaties voor kinderen werden hem niet in dank afgenomen. De Haan was iemand die in eigen kring misschien nog meer vijanden kweekte dan daarbuiten.

De grootste beroering ontstond door zijn roman *Pijpelijntjes* (1904). Daar waren twee oorzaken voor: het thema homoseksualiteit en de herkenbaarheid van sommige personages. De Haan werd ontslagen bij de krant en ook zijn baan als onderwijzer kon hij vergeten.

De Haan beschreef de (eenzijdige) liefde van Joop voor Sam als iets vanzelfsprekends dat geen verdediging of veroordeling nodig had. Dat was totaal anders dan wat het publiek destijds verwachtte en hij werd beschuldigd van 'zwijnerij en smeerlapperij'. De Haan beschreef hoe mannen met elkaar sliepen en hoe een hoerenjongen langzaam werd uitgekleed. Nu zien we wat het is: een ontroerende, realistische roman.

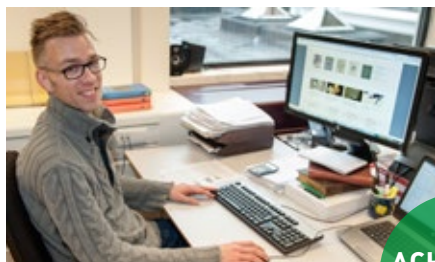
OMSTREDE
BOEK

Pijpelijntjes is digitaal beschikbaar in de DBNL.

Per 1 januari 2015 heeft de KB tientallen nieuwe collega's verwelkomd die tot die tijd werkten bij het sectorinstituut openbare bibliotheken (SIOB), stichting Bibliotheek.nl (BNL) of de stichting Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL). In 'Achter de schermen' stellen wij hen voor.

Dit keer: MICHEL DE GRUIJTER, Collectiespecialist Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren bij de afdeling Digitalisering.

ACHTER DE
SCHERMEN

Eén van de best bezochte diensten van de KB is www.dbnl.org. Een website over de Nederlandse literatuur, taal en cultuurgeschiedenis. Je vindt er veel auteursinformatie, teksten, audio/videofragmenten en nog veel meer. Michel, die Nederlands heeft gestudeerd, is hier helemaal op zijn plek. Hij zorgt ervoor dat de website goed wordt gevuld. Met teksten die fulltext doorzoekbaar zijn. De gedigitaliseerde – in de Filippijnen overgetypte – teksten zijn van hoge kwaliteit. Op 20.000 'aanslagen' mag er maximaal één fout tussen zitten. Hier gaat een behoorlijke coördinatieslag aan vooraf. Michel is de verbindende factor tussen het DBNL-team en ICT, maar coördineert ook de algehele productie van de digitaliseringsprojecten. Michel zorgt voor de verzending van het materiaal en dat er de juiste instructies bij worden geschreven. De teksten worden gecontroleerd met software en 'met de ogen' in zogeheten leesbeurten. "We zijn een hecht en enthousiast, klein team", vertelt Michel. Bijna iedereen werkt al veel jaren voor de DBNL, sinds de website in 2000 online ging. Michel ziet nieuwe mogelijkheden nu de DBNL een onderdeel is geworden van de KB. Combinaties met andere KB-diensten zijn misschien mogelijk. Wie weet hoe de DBNL nog verder kan groeien...

www.dbnl.org

Vondsten in Delpher

Wie gebruiken het tekstplatform Delpher? En wat vinden ze daar? We stellen u een 'vinder' voor. Deze keer: Harm Boerma uit Eemnes die een nicht vond via Delpher.

VAN OOM BEREND TOT NICHT GERRIE

Dankzij Delpher kan Harm Boerma voor het eerst op de koffie bij zijn nicht Gerrie. Het begon met een atletiekfoto van oom Berend uit de nalatenschap van zijn vader. Harm is getriggerd door deze hardlooffoto uit de jaren dertig. Wie was die man met dat vreemde loopje? En is er nog familie in leven? Er is weinig bekend over de oudste broer van zijn vader, behalve dat hij heel jong is overleden en een vrouw en dochter achterliet. Een uitgebreide speurtocht begint.

ATLETIEKVERENIGING

Via het embleem op het hardlooph-shirt komt Harm erachter dat oom Berend lid was van Actief, de omni-

sportvereniging in Eelde. Het archief van de atletiekvereniging omvat slechts een paar mappen en levert weinig aanknopingspunten op. Harm doet vervolgens een oproep in *Dorpsklanken*, het nieuwsblad van Eelde-Paterswolde. Het resultaat: enkele foto's en verhalen.

GOUDEN TIP

Als hij van de historische vereniging in Hoogkerk de tip krijgt om in Delpher te zoeken is het bingo. Harm: "Ik had Delpher al wel vaker geraadpleegd voor mijn site over marathons, maar het was niet in me opgekomen de namen van mijn nicht en tante in de zoekmachine in te tikken. Ik vind de rouwadv-

tentie voor Berend Boerma (1941) en voor zijn vrouw Jantje Klaaske Siegers. Uit de laatste blijkt dat mijn nicht Gerrie getrouwd is met ene A. Elzinga en in Groningen woont." Harm besluit alle Elzinga's in die stad te bellen. Het zijn er 34. Bij zijn dertiende poging krijgt hij de zwager van Gerrie aan de lijn die hem haar nummer gaf. En zo ging Harm een half jaar na de start van zijn zoektocht op de koffie bij Albert en Gerrie Elzinga om zijn nicht de foto's van haar vader te geven. Lees meer over dit emotionele weerzien op zijn blog: www.harmholt.nl/bij-gerrie-en-albert/

www.delpher.nl

NIEUWE VOORZITTER ALGEMEEN BESTUURS- COLLEGE EN NIEUWE SECTORHOOFDEN

Na elf jaar heeft Elco Brinkman het voorzitterschap van het Algemeen Bestuurscollege van de Koninklijke Bibliotheek neergelegd. Hij was een jaar langer aangebleven om ervoor te zorgen dat de integratie van voorheen SIOB, BNL en DBNL in de KB in goede banen werd geleid. Sander Dekker, staatssecretaris van OCW, heeft per 1 november mr. T.H.J. (Tjibbe) Joustra benoemd als voorzitter van het ABC. De heer Joustra is welbekend van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Dat de KB volop in beweging is, zien we terug in de wijzigingen

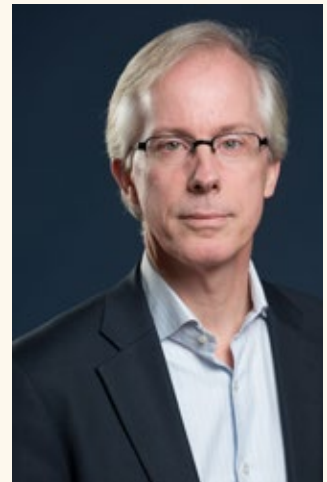
mr. Tjibbe Joustra

Hildelies Balk-Pennington de Jongh

in het management. Sinds Lily Knibbeler per 1 juli. Algemeen Directeur is geworden, hebben er meer verschuivingen in het directieteam plaatsgevonden. Omdat zij een interne kandidaat was, kwam hierdoor een functie van sectorhoofd vacant. Dr. Hildelies Balk-Pennington de Jongh is per 15 september benoemd als sectorhoofd Marketing & Diensten; zij was daarvoor hoofd van de afdeling Onderzoek. Hans Jansen, sectorhoofd Innovatie & Ontwikkeling, gaf deze zomer aan een stap opzij te willen doen. Hij houdt zich sinds

november binnen het directieteam nog bezig met buitenlandse relaties en is hoofd van de afdeling Onderzoek geworden. In zijn plaats is per 1 november ir. Marc van den Berg aangesteld als sectorhoofd Innovatie & Ontwikkeling. Marc is afkomstig van de Universiteit van Tilburg, waar hij directeur Library & IT services was.

Marc van den Berg

Alle berichten zijn na te lezen op www.kb.nl/nieuws

Het 'Jaar van het Boek' is begonnen

Op 4 januari om 4 uur is het Jaar van het Boek op feestelijke wijze van start gegaan. De lancering van dit landelijke feestjaar voor het boek vond plaats in de toepasselijke boekige locatie van bibliotheek Amstelland / Boekhandel Venstra in Amstelveen. Prominente Nederlanders uit de wereld van cultuur in het algemeen en boeken in het bijzonder luisterden de bijeenkomst op.

De landelijke aftrap vormde het startsein voor de vele festiviteiten en activiteiten die het hele jaar door zowel nationaal als lokaal worden georganiseerd om boeken in de schijnwerpers te zetten. Dat kunnen bestaande activiteiten zijn die een Jaar van het Boek-stempel krijgen of volledig nieuwe initiatieven. Een ander belangrijk onderdeel in het Jaar van het Boek is de 'Verkiezing van het belangrijkste boek'. We vragen alle Nederlanders om hun stem uit te brengen tijdens deze verkiezing, die georganiseerd wordt in samenwerking met De Wereld Draait Door. Actuele informatie en een overzicht van activiteiten in het hele land is te vinden op

www.2016jaarvanhetboek.nl

Column

Anne Rube (1957) is sinds 2006 directeur-bestuurder van Probiblio, de provinciale ondersteuningsorganisatie (POI) voor bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland.

AGORA

Je kunt er de klok op gelijk zetten. Nodig een deskundige uit voor een praatje voor bibliotheekmedewerkers. Is die ouder dan 50 dan begint zijn (of haar) verhaal geheid met een eerbetoen aan de openbare bibliotheek. Was die er niet geweest, had hij hier beslist niet gestaan! Doet een jongere spreker een dergelijke uitspraak, dan is z'n afkomst niet doorsnee, maar is hij bijvoorbeeld van on- of laaggeletterde ouders die hier kwamen op zoek naar werk. Voor veel 'ouderen' was de bibliotheek de plaats waar alles te halen was. Tegenwoordig hoeven we voor literatuur, informatie, films en muziek de deur niet meer uit. Waarom zijn er eigenlijk nog openbare bibliotheken? De Vereniging van Openbare Bibliotheken liet een onderzoek uitvoeren door Metrixlab. Dat onderzoeksbureau graasde sociale media af: wat wordt daar gezegd over openbare bibliotheken? Degenen die erover twitteren of anderszins zijn zonder meer positief. Er is maar één punt waarop de bibliotheek teleurstelt. Men komt er om te werken of te lezen en vindt alle zitplaatsen bezet. Dat probleem wordt inmiddels snel opgelost met een *app* die al in gebruik is bij de universiteitsbibliotheken. De openbare bibliotheek als Agora is in steeds meer steden te vinden. Je staat versteld van de bezoekersaantallen.

FOTO: BIBLIOTHEEK ARNHEM

ELDERS

In Elders tonen we dit jaar bibliotheken uit het landelijke netwerk van de KB.
Dit keer: Bibliotheek Arnhem.

 www.bibliotheekarnhem.nl

De Bibliotheek Arnhem is een plusbibliotheek, en heeft naast alle moderne faciliteiten, boeken en tijdschriften ook een prachtige Gelderlandcollectie in haar centrale vestiging in Rozet. Rozet, het centrum in Arnhem voor cultuur en educatie is een gebouw dat verschillende architectuurprijzen in de wacht heeft gesleept. Op de foto: een gedeelte van de bibliotheek met verwijzing naar papier en digitaal.